

Canadà: el sonàmbu

La quasi victòria del moviment independentista quebequès en el referèndum del 1995 afecta encara un dels països més pròspers del món. Per què votaran els canadencs? Per la millora econòmica o per la cohesió política del país?

A l'esquerra, Jean Charet, nou líder del Partit Conservador. A la dreta, Jean Chrétien, actual primer ministre canadenc i candidat del Partit Liberal. Els independentistes quebequesos poden quedar en un segon terme davant la rivalitat dels liberals i els conservadors, els dos grans partits federalistes canadencs.

Lucien Bouchard, actual 'premier' quebequès. Ha aplicat una política d'austeritat econòmica que ha causat estralls en el teixit social quebequès.

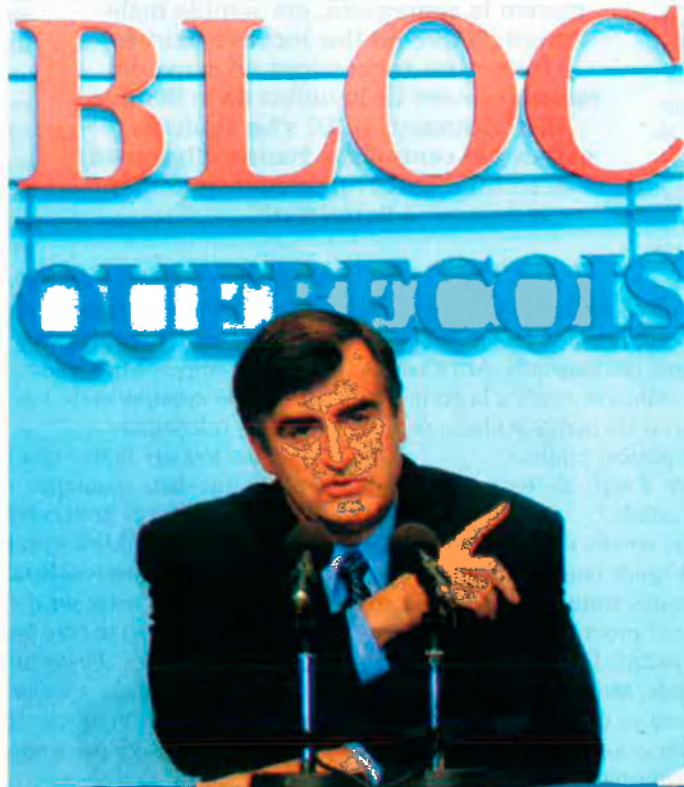
El Canadà s'enfronta a una situació política insòlita. La campanya per les eleccions generals del 2 de juny ha desenterrat els problemes de definició d'un país dividit entre els anhels independentistes del Quebec i la indiferència de la resta de províncies i la classe política en general, que troben una quimera la possible desmembració del país. L'ex-primer ministre conservador, Joe Clark, gat vell de la política canadenca i autèntica veu de la consciència del seu país, fa anys que no es cansa de repetir que el Canadà és com "un somnàmbul que camina cap a la seva desintegració. Sense una idea clara sobre el nacionalisme quebequès, el govern liberal de Chrétien no ha après la lliçó dels fracassats acords de Meech Lake (1990) i Charlottetown (1992) per a dotar la província francòfona d'un estatut diferenciat". Efectivament, la quasi victòria independentista en el referèndum per la sobirania del Quebec del 95 va ser un primer toc d'alerta, però la campanya de les eleccions de dimarts ha significat el despertar definitiu del debat polític a Canadà.

Eleccions anticipades. Poc es pensava el primer ministre Jean Chrétien que la campanya seria tan dura quan va convocar eleccions generals abans d'hora. El Partit Liberal partia d'una posició privilegiada en un país on el principal partit de l'oposició era fins ara el Bloc Quebequès, independentista, i on l'aclaparadora victòria de Chrétien, el 1993, va deixar el govern conservador amb dues veus en un Parlament federal de 301 escons. El Partit Conservador, quatre anys després d'aquella humiliant anihilació, ha trobat un nou líder, Jean Charet, capaç de disputar

l'hegemonia política a Chrétien. El perfil de Charet, de trenta-sis anys, enèrgic i amb un programa de govern ben definit, ha aconseguit d'esborrar de la retina dels

ARXIU / EFE

electors el fantasma de l'ex-primer ministre del seu partit, Brian Mulroney, que es va fer tan impopular durant els primers anys 90 pels casos de corrupció en què es va veure involucrat i per l'arrogància que gastava el seu govern. Charet, vista la indefinició constant del primer ministre quant al nacionalisme quebequès, s'ha erigit en principal defensor de la unitat del Canadà. En un dels debats televisats de la campanya, Charet va enflocar al primer ministre Chrétien, de seixanta-tres anys: "Vós us creieu

es desperta

ARXIU / EFE

l'home adequat per a conduir el moment polític que viu el Canadà; però, després de trenta-quatre anys de vida política, no us heu convertit vos mateix en part del problema?" El líder conservador va acabar la intervenció amb una crida emocionada a deixar un Canadà intacte a la generació dels seus fills.

Chrétien, l'home gris. El primer ministre Jean Chrétien ha descobert en aquesta campanya que ell és el principal escull del Partit Liberal per a repetir majoria al Parlament federal. L'estratègia de Chrétien era, fins ara, la indefinició sobre el Quebec. Així no s'ha mostrat mai partidari de dotar la república francòfona d'un estatut propi i diferenciat, però tampoc no va ser especialment bel·ligerant contra els independentistes en el referèndum del 1995. Aquesta aparent indiferència en feia l'únic capaç d'arbitrar les disputes entre quebequesos i les significatives minories de l'Est i d'Ontàrio, on ha quallat el missatge del Partit per la Reforma de Preston Manning: ultradretà, anti francòfon, antiimmigrant i antiimpostos. Preston

Manning rebutja el Canadà contemporani: vol eliminar-ne tota dualitat en favor de la unitat, res de bilingüismes.

Manning, l'anomenat Ross Perot canadenc, coincideix amb els independentistes quebequesos a rebutjar el Canadà contemporani, però per raons diferents: per eliminar-ne tota dualitat en favor de la unitat, res de bilingüismes. Alguns sectors radicals anglo-saxons, abans de permetre la secessió del Quebec, s'estimen més la desaparició de la Federació i la incorporació de les seves províncies als Estats Units.

Amb el camp adobat -davant l'ansia independentista quebequesa, la radicalització dels sectors

La crisi del Bloc Quebequès

Segons una enquesta del diari *La Presse*, avui un 59% dels quebequesos votarien contra la independència, i un 41% en favor, quan el referèndum de 1995 va oferir un empat tècnic de 50,6% contra el 49,4%. A què és deguda la tendència a la baixa de l'independentisme quebequès?

El poc carismàtic líder del Bloc Quebequès, Gilles Duceppe, que substitueix en el cartell electoral l'actual *premier* provincial, Lucien Bouchard, potser té la culpa del descens de l'opció independentista. Fins al punt que Bouchard i l'ex-primer ministre quebequès, Jacques Parizeau, han aconseguit molts més titulars de premsa i continuen essent més valorats per l'opinió pública. La política d'austeritat econòmica de Bouchard al govern provincial ha causat també els seus estralls en el teixit social quebequès, fins al punt que el principal sindicat del país, la Federació del Treball del Quebec, ha denunciat la duresa del programa econòmic del partit de Duceppe i Bouchard, i ha qüestionat el paper del Bloc Quebequès a les bambalines del poder d'Ottawa.

Finalment, els independentistes s'han vist afectats pel debat tancat entre els dos grans partits federalistes amb possibilitats reals de formar govern. Ha passat el temps en què el Bloc Quebequès era el principal partit de l'oposició i parlava de tu a tu amb el govern federal. Ara és precisament contra la dialèctica entre conservadors i liberals que ha de lluitar el nacionalisme francòfon. Lucien Bouchard ja ho feia els últims dies de campanya: "Si els experts de *marketing* d'Ottawa poguessin reinventar Jean Chrétien, el dissenyarien com un Jean Charest. És allò de més semblant a una clonació política que es pot aconseguir". Per a l'independentisme quebequès, el federalisme no és suficient: "La tria és entre el xec en blanc de Jean Chrétien i el forat negre de Jean Charest". A. C.

anglòfons i l'aparent indiferència del primer ministre-, Jean Charest s'ha fet un lloc en la cursa electoral presentant el seu partit com l'únic que pot aconseguir suport a totes les províncies de Canadà. Els conservadors es mostren partidaris del reconeixement del Quebec com una societat diferenciada per

Manifestació en favor de la unitat del Canadà durant la campanya del referèndum de l'any 1995. Els principals partits, davant la bonança econòmica del Canadà, es dediquen en aquesta campanya electoral a discutir sobre la forma d'estat més adient.

evitar l'anunciat tercer referèndum sobre la sobirania quebequesa el 1998. Charest vol promoure un *Canadian Covenant* que transferiria la recaptació dels impostos a les deu províncies, en canvi de garantir uns patrons unificats en despesa educativa i sanitària. Confrontat amb aquesta proposta, l'actual primer ministre, Jean Chrétien, es va veure obligat, en una entrevista televisiva, a improvisar com pensava frenar la possible convocatòria d'un nou referèndum que podria ser definitiu per a la desmembració del Canadà: "Demànarem que el Tribunal Suprem exigeixi una majoria qualificada en el cas de referèndums secessionistes; no és just que per pocs vots es pugui adoptar una decisió de tanta transcendència històrica".

Ni per als conservadors ni per als independentistes francòfons aquesta resposta no és cap solució del "problema quebequès". Però

els anglo-saxons radicals de les províncies de l'est continuen pensant que la millor solució del problema quebequès és, precisament, que no se n'hi trobi cap.

El "factor" Parizeau. L'ex-premier provincial quebequès Jacques Parizeau, que va dimitir el novembre del 1995, després de perdre el referèndum per la independència, ha presentat les seves memòries durant la campanya. La promoció del llibre ha anat paral·lela a la campanya electoral, i la seva constant presència als mitjans de comunicació ha incomodat l'actual *premier* quebequès, Lucien Bouchard. En les seves memòries, Parizeau explica que l'ex-president francès, Valéry Giscard d'Estaing, va esperonar-lo durant la campanya del referèndum perquè, en cas de victòria, declarés la independència del Quebec de forma unilateral. "No ho hauria fet —assegura Parizeau—, perquè abans hauria negociat amb Ottawa, tal com havíem promès durant la campanya". Aquesta revelació ha caigut com una bomba enmig de la campanya electoral, car entre els votants del Bloc Quebequès no hi ha només independentistes, sinó també federalistes que es conformarien que Ottawa els reconegués l'especificitat cultural. La independència sense una associació econòmica amb la resta de províncies del Canadà significaria la ruïna per a un Quebec que té per principals clients comercials els seus veïns de l'est. Per això l'actual primer ministre provincial, Lucien Bouchard, ha negat que en sabés res, de les revelacions de Parizeau. Però el mal ja està fet, i l'electorat nacionalista moderat ja s'ha mostrat partidari dels cants de sirena federalistes del conservador Jean Charest.

Ara, si el Canadà ha pogut debatre aquests dies la seva forma política, és perquè té més que resolta la seva posició econòmica en el món i en el subcontinent nord-americà. En això tothom coincideix a aprovar els liberals, en el govern. La discrepància està en la definició política, tot i que en una situació difícil la indefinició pot ser també una opció electoralment rendible. Votarà el Canadà en termes polítics o econòmics?

Antoni Cruañas

Solc - Música i tradició al Lluçanès

CAMINS DE TRANSHUMÀNCIA

LES LLOSSES

Dissabte, 7 de juny

JAUME ARNELLA
GALL : «La bruixa Napa»
BLAT SEGAT

CASTELLAR DE N'HUG

Diumenge, 8 de juny

Dinar de pastors. BLAT SEGAT

GEGANTS

SANT FELIU SASSERRA

Divendres, 13 de juny

Dissabte, 14 de juny

Xerrada amb Bienve Moya
EL CAU DEL LLOP
LA PUNYETERA

SANT BARTOMEU DEL GRAU

Diumenge, 15 de juny

LA PORTÀTIL F.M.

SANT JOAN

PRATS DE LLUÇANÈS

Diumenge, 22 de juny

Dilluns, 23 de Juny

"Fira d'Herbes remeieres"
XAROP DE CANYA

Organitza:

Solc - Música i Tradició al Lluçanès
Tel-inf: 93-855 40 62
Diputació de Barcelona
Ajuntaments del Lluçanès

Col.labora:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Centre de Promoció
de la Cultura Popular
i Tradicional Catalana